

četvrtak, 11. studenog 2021.

P9_TA(2021)0455

Prva obljetnica de facto zabrane pobačaja u Poljskoj

Rezolucija Europskog parlamenta od 11. studenoga 2021. o prvoj obljetnici de facto zabrane pobačaja u Poljskoj (2021/2925(RSP))

(2022/C 205/05)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Ugovor o Europskoj uniji (UEU), a posebno njegov članak 2. i članak 7. stavak 1.,
- uzimajući u obzir Europsku konvenciju o ljudskim pravima od 4. studenoga 1950. i relevantnu sudsku praksu Europskog suda za ljudska prava (ESLJP),
- uzimajući u obzir Opću deklaraciju o ljudskim pravima, a posebno njezine članke 18. i 19.,
- uzimajući u obzir Povelju Europske unije o temeljnim pravima („Povelja”), osobito njezine članke 1., 2., 3., 6., 7., 10., 11., 21., 23., 35. i 45.,
- uzimajući u obzir Ustav Republike Poljske,
- uzimajući u obzir Međunarodni pakt UN-a o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima od 16. prosinca 1966. i Međunarodni pakt UN-a o građanskim i političkim pravima od 16. prosinca 1966.,
- uzimajući u obzir Konvenciju Ujedinjenih naroda o ukidanju svih oblika diskriminacije žena od 18. prosinca 1979. i njezine opće preporuke br. 21 (1994.), br. 24 (1999.), br. 28 (2010.), br. 33 (2015.) i br. 35 (2017.),
- uzimajući u obzir Pekinšku platformu za djelovanje i ishode njezinih revizijskih konferencija,
- uzimajući u obzir Međunarodnu konferenciju o stanovništvu i razvoju (ICPD) održanu u Kairu 1994., njezin Program djelovanja i ishode njezinih revizijskih konferencija, a posebno sastanka na vrhu u Nairobiju povodom ICPD+25 i na tom sastanku preuzetih obveza da se teži ostvarenju cilja maksimalnog zadovoljenja potreba u području planiranja obitelji te iskorjenjivanja smrtnih slučajeva roditelja koji su se mogli izbjeći, kao i rodno uvjetovanog nasilja i štetnih praksi usmjerenih protiv žena i djevojčica,
- uzimajući u obzir ciljeve UN-ove ciljeve održivog razvoja dogovorene 2015., a posebno ciljeve br. 3 i br. 5,
- uzimajući u obzir Akcijski plan za spolno i reproduktivno zdravlje Regionalnog ureda Svjetske zdravstvene organizacije za Europu: prema ostvarenju Programa održivog razvoja do 2030. u Europi – nitko ne smije biti zapostavljen,
- uzimajući u obzir Konvenciju UN-a protiv mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja od 10. prosinca 1984.,
- uzimajući u obzir Konvenciju Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Istanbulska konvencija), koja je stupila na snagu 1. kolovoza 2014.,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 28. studenoga 2019. o pristupanju EU-a Istanbulskoj konvenciji i drugim mjerama za borbu protiv rodno uvjetovanog nasilja ⁽¹⁾,

⁽¹⁾ SL C 232, 16.6.2021., str. 48.

četvrtak, 11. studenog 2021.

- uzimajući u obzir dokument povjerenika Vijeća Europe za ljudska prava od 4. prosinca 2017. pod nazivom „Seksualno i reproduktivno zdravlje i prava žena u Europi”,
 - uzimajući u obzir Međunarodne tehničke smjernice za spolni odgoj koje je 2018. objavio UNESCO,
 - uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o Poljskoj, posebno onu od 15. studenoga 2017. o stanju vladavine prava i demokracije u Poljskoj ⁽²⁾ i onu od 17. rujna 2020. o Prijedlogu odluke Vijeća o utvrđivanju da postoji očita opasnost da Republika Poljska teško prekrši vladavinu prava ⁽³⁾,
 - uzimajući u obzir četiri postupka zbog povrede prava koje je Komisija pokrenula protiv Poljske u vezi s reformom poljskog pravosudnog sustava te Prijedlog odluke Vijeća od 20. prosinca 2017. o utvrđivanju da postoji očita opasnost da Republika Poljska teško prekrši vladavinu prava (COM(2017)0835),
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 1. ožujka 2018. o odluci Komisije o aktiviranju članka 7. stavka 1. UEU-a u pogledu situacije u Poljskoj ⁽⁴⁾,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 14. studenoga 2019. o kriminalizaciji spolnog odgoja u Poljskoj ⁽⁵⁾,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 13. veljače 2019. o nazadovanju u području prava žena i rodne ravnopravnosti u EU-u ⁽⁶⁾,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 26. studenoga 2020. o *de facto* zabrani prava na pobačaj u Poljskoj ⁽⁷⁾,
 - uzimajući posebno u obzir svoju Rezoluciju od 24. lipnja 2021. o stanju u pogledu seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava u EU-u u kontekstu zdravlja žena ⁽⁸⁾,
 - uzimajući u obzir atlas europskih politika o pobačaju, u kojem su 52 europske države i područja poredani na temelju dodijeljenih bodova s obzirom na njihove pravne okvire za siguran pristup skrbi u vezi s pobačajem,
 - uzimajući posebno u obzir svoju Rezoluciju od 16. rujna 2021. o slobodi medija i daljnjem pogoršanju stanja vladavine prava u Poljskoj ⁽⁹⁾ te svoju Rezoluciju od 21. listopada 2021. o krizi vladavine prava u Poljskoj i nadređenosti prava EU-a ⁽¹⁰⁾,
 - uzimajući u obzir članak 132. stavak 2. Poslovnika,
- A. budući da je Unija utemeljena na vrijednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, jednakosti, vladavine prava, poštovanja ljudskih prava i nediskriminacije, kako se navodi u članku 2. UEU-a; budući da su sve države članice u okviru međunarodnog prava i ugovora EU-a preuzele obveze i dužnost da će poštovati, jamčiti i ispunjavati temeljna prava;
- B. budući da su prema Povelji, Europskoj konvenciji o ljudskim pravima i sudskoj praksi Europskog suda za ljudska prava te praksi tijela osnovanih na temelju UN-ovih konvencija o ljudskim pravima spolno i reproduktivno zdravlje i prava povezani s više ljudskih prava, kao što su pravo na život, pravo na pristup zdravstvenoj skrbi, pravo na zaštitu od nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja te na poštovanje tjelesnog integriteta, privatnosti i osobne autonomije;

⁽²⁾ SL C 356, 4.10.2018., str. 44.⁽³⁾ SL C 385, 22.9.2021., str. 317.⁽⁴⁾ SL C 129, 5.4.2019., str. 13.⁽⁵⁾ SL C 208, 1.6.2021., str. 24.⁽⁶⁾ SL C 449, 23.12.2020., str. 102.⁽⁷⁾ SL C 425, 20.10.2021., str. 147.⁽⁸⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2021)0314.⁽⁹⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2021)0395.⁽¹⁰⁾ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2021)0439.

četrtek, 11. studenog 2021.

budući da su ta ljudska prava sadržana i u poljskom Ustavu; budući da države članice imaju pravnu obvezu poštovati i štiti ljudska prava, u skladu sa svojim ustavima, Ugovorima i Poveljom EU-a te međunarodnim pravom;

- C. budući da je odgađanje i uskraćivanje pristupa pobačaju vrsta rodno uvjetovanog nasilja; budući da je pristup skrbi u vezi s pobačajem ključan za socijalnu i ekonomsku jednakost; budući da je više tijela za ljudska prava ⁽¹¹⁾ istaknulo da se uskraćivanje sigurnog pobačaja može smatrati mučenjem ili okrutnim, nečovječnim i ponižavajućim postupanjem te da bi nesigurne pobačaje sa smrtnim ishodom trebalo smatrati „rodno uvjetovanim ubojstvima žrtve kojih su isključivo žene i to kao posljedica zakonski propisane diskriminacije“;
- D. budući da je nelegitimni poljski Ustavni sud prije godinu dana, 22. listopada 2020., proglasio neustavnom odredbu iz Zakona o planiranju obitelji, zaštiti ljudskog fetusa i uvjetima za prekid trudnoće iz 1993. kojom se dopuštao pobačaj u slučajevima kada se prenatalnim testom ili drugim medicinskim postupcima pokaže da postoji velika vjerojatnost teškog i nepovratnog oštećenja fetusa ili neizlječive bolesti koja ugrožava život fetusa; budući da to podrazumijeva *de facto* zabranu pobačaja, s obzirom na to da se velika većina zakonitih pobačaja izvedenih u Poljskoj temeljila na navedenoj osnovi;
- E. budući da je urušavanje vladavine prava u Poljskoj dovelo do kršenja ljudskih prava, što se odnosi i na spolno i reproduktivno zdravlje i prava; budući da *de facto* zabrana pobačaja u Poljskoj predstavlja jasan napad na vladavinu prava i temeljna prava te da je njome ograničeno ostvarivanje seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava u Poljskoj, nakon brojnih napada na vladavinu prava tijekom posljednjih godina;
- F. budući da je Odbor ministara Vijeća Europe opetovano izrazio zabrinutost zbog toga što Poljska više od 13 godina ne provodi presude Europskog suda za ljudska prava u nekoliko predmeta ⁽¹²⁾ u kojima je Sud utvrdio da je Poljska prekršila ljudska prava time što u praksi ne omogućuje pristup zakonitom pobačaju;
- G. budući da su prethodni pokušaji da se ograniče spolno i reproduktivno zdravlje i prava prvotno zaustavljeni 2016., 2018. i 2020. godine zahvaljujući masovnom protivljenju poljskih građana izraženom na prosvjedima na „crni petak“, koje su zastupnici u Europskom parlamentu iz različitih klubova zastupnika snažno poduprli;
- H. budući da su kao odgovor na tu odluku kojom se dodatno ograničava pristup pobačaju diljem Poljske, među ostalim u malim gradovima i selima, te diljem svijeta održani prosvjedi dosad nezabilježenih razmjera te da su tijekom listopada 2021. prosvjedi ponovno organizirani u više od 20 gradova diljem Poljske kako bi se obilježila prva obljetnica *de facto* zabrane; budući da su prosvjedi započeli kako bi se izrazilo protivljenje ozbiljnim ograničenjima kojima se podriva temeljno spolno i reproduktivno zdravlje i prava poljskih žena, ali su se razvili u prosvjede protiv daljnjih kršenja vladavine prava i protiv vlade odgovorne za ta kršenja; budući da postoje jasni dokazi o tome da su policijski službenici upotrebljavali pretjeranu i nerazmjernu silu prema prosvjednicima;
- I. budući da je, unatoč prosvjedima dosad nezabilježenih razmjera, odluka službeno objavljena 27. siječnja 2021. i da je time *de facto* zabrana pobačaja postala stvarnost za žene u Poljskoj, što je dovelo do širenja nesigurnih pobačaja i prisiljavanja žena da radi pobačaja odlaze u inozemstvo, čime se ugrožavaju zdravlje i prava žena, njihova seksualna i tjelesna autonomija i integritet te njihovi životi;
- J. budući da je tridesetogodišnja trudnica, koja se zvala Izabela, 22. rujna 2021. umrla od septičkog šoka jer njezini liječnici, zbog ograničenja u pogledu legalnih pobačaja i zastrašujućeg učinka koji ta ograničenja imaju na liječnike u Poljskoj, nisu izveli pobačaj koji bi joj spasio život nego su čekali da fetus umre; budući da je njezina smrt izazvala prosvjede u više poljskih gradova i na društvenim mrežama, pod geslom „više niti jedna“;

⁽¹¹⁾ Odbor za ukidanje diskriminacije žena, Odbor za ljudska prava, posebni izvjestitelj UN-a za mučenje i drugo okrutno, nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje te posebni izvjestitelj za izvansudska, prijevremena ili proizvoljna pogubljenja (Serija informativnih članaka o spolnom i reproduktivnom zdravlju i pravima Visokog povjerenika UN-a za ljudska prava, pobačaj, 2020.).

⁽¹²⁾ Tysiąc protiv Poljske (2007.), R.R. protiv Poljske (2011.) te P. i S. protiv Poljske (2012.).

četvrtak, 11. studenog 2021.

- K. budući da je prema medijskim navodima još jedna žena, Anna, koja je bila u petom mjesecu trudnoće, umrla od septičkog šoka 14. lipnja 2021. nakon što su je liječnici prisilili da rodi mrtvorodjenče unatoč sumnji na sepsu;
- L. budući da su od donošenja odluke mnoge Poljakinje bile prisiljene zatražiti pomoć putem inicijativa kao što su *Abortion Without Borders* i od organizacija sa sjedištem u drugim državama članicama, kako bi dobile pristup spolnom i reproduktivnom zdravlju i pravima, posebno uslugama pobačaja; budući da se za organizaciju postupaka pobačaja skrbe organizacija za ženska prava i neformalne skupine koje ovise o sredstvima prikupljenima donacijama;
- M. budući da su tijekom posljednjih 12 mjeseci skupine u okviru inicijative *Abortion Without Borders* pomogle 34 000 osoba ⁽¹³⁾ iz Poljske da ostvare pristup pobačaju; budući da te osobe čine tek manji dio ukupnog broja Poljakinja kojima je potrebna potpora za pristup skrbi u vezi s pobačajem;
- N. budući da zbog zakonskih ograničenja i stigmatizacije u mnogim državama članicama ne postoje pouzdani podaci o učestalosti pobačaja, kao ni o kontekstu u kojem se provode pobačaji; budući da su točni, redovito ažurirani i anonimizirani podaci o pobačaju iz svih država članica ključni za razumijevanje potreba u pogledu spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava te za jamčenje prava žena;
- O. budući da je prema podacima koje je prikupila Federacija za žene i planiranje obitelji (FEDERA) tijekom posljednjih 10 mjeseci u poljskim bolnicama samo 300 žena pristupilo uslugama pobačaja na temelju opasnosti za život i zdravlje; budući da se tom odlukom dodatno stigmatizira spolno i reproduktivno zdravlje i prava te da ona nerazmjerno pogađa žene i trudnice koje nemaju financijska sredstva za financiranje medicinskog pobačaja u inozemstvu, kao i one koje nemaju pristup informacijskim tehnologijama;
- P. budući da samo nekoliko poljskih bolnica izvodi pobačaje, zbog straha od sudskih postupaka; budući da žene često odustaju od korištenja njihovih usluga zbog straha od kompliciranih i namjerno dugih postupaka i upućivanja; budući da žene koje se suočavaju s ozbiljnim posljedicama za mentalno zdravlje zbog toga što ne primaju nikakvu vrstu institucionalne pomoći od države za pristup uslugama zakonitog pobačaja u Poljskoj sve češće pokušavaju ostvariti pravo na zakonit pobačaj na temelju mentalnih zdravstvenih poteškoća; budući da je ESLJP u srpnju 2021. najavio da namjerava pristupiti rješavanju pritužbi koje su uputile žene iz Poljske u pogledu kršenja njihovih prava zajamčenih Europskom konvencijom o ljudskim pravima ⁽¹⁴⁾;
- Q. budući da je, prema europskom atlasu pristupa kontracepcijskim sredstvima iz 2020. ⁽¹⁵⁾, Poljska i prije ove odluke bila zemlja s jednom od najrestriktivnijih politika u pogledu pristupa sredstvima za kontracepciju, planiranja obitelji, savjetovanja i pružanja informacija na internetu; budući da je Poljska jedna od rijetkih zemalja u kojoj je potreban recept za hitnu kontracepciju, a koji liječnici često uskraćuju na temelju osobnih uvjerenja;
- R. budući da je prema poljskom kaznenom zakonu svaka osoba koja suprotno zakonskim odredbama prekine trudnoću druge osobe ili pomogne trudnoj osobi u prekidu trudnoće suočena s kaznenom odgovornošću, što uključuje i zatvorsku kaznu; budući da liječnici u Poljskoj zbog postojećih zakonskih odredbi, društvene stigmatizacije te straha i pritiska od strane kolega i zdravstvenih tijela ne žele biti povezani s postupcima pobačaja te da je to bio slučaj i kada je pobačaj još bio zakonit; budući da liječnici, povrh često korištenog pozivanja na prigovor savjesti, stvaraju i dodatne nezakonite prepreke, kao što su nepotrebni liječnički pregledi, psihološka savjetovanja ili dodatna savjetovanja sa stručnjacima, ili ograničavaju prava žena na prenatalne testove i informacije, što bi u okviru programa javnog zdravstva trebalo biti svima zajamčeno; budući da osobna uvjerenja pojedinaca o pobačaju ne smiju utjecati na pravo pacijenta na potpuni pristup zdravstvenoj skrbi i uslugama koje se pružaju u skladu sa zakonom;

⁽¹³⁾ <https://www.asn.org.uk/press-release-abortion-without-borders-helps-more-than-17000-with-abortion-in-six-months-after-polish-constitutional-court-ruling/>

⁽¹⁴⁾ <https://en.federa.org.pl/womens-collective-complaint-in-the-echr/>

⁽¹⁵⁾ <https://www.epfweb.org/european-contraception-atlas#:~:text=On%2012%20November%202020%2C%20MEPs,on%20access%20to%20modern%20contraception>

četvrtak, 11. studenog 2021.

- S. budući da je pristup ginekološkoj skrbi u Poljskoj vrlo ograničen, a u nekim je regijama gotovo nemoguć, što dovodi do velikog broja neplaniranih trudnoća, lošeg reproduktivnog zdravlja, visoke učestalosti raka grlića maternice i nedovoljnog pristupa kontracepcijskim sredstvima; budući da je prema Vrhovnom uredu za reviziju tijekom 2018. samo 2 % trudnica koje žive u ruralnim područjima Poljske prošlo sve standardne pretrage potrebne tijekom trudnoće; budući da je pristup pripadnika zajednice LGBTI+ spolnoj i reproduktivnoj zdravstvenoj skrbi vrlo ograničen, kao i njihova prava; budući da se transrodne i nebinarne osobe kojima je potrebna ginekološka skrb suočavaju s diskriminacijom u medicinskim okruženjima te im se često uskraćuje pristup skrbi; budući da uzrastu prilagođeno obrazovanje o spolnosti i vezama u poljskim školama nije ni obvezno ni sveobuhvatno i utemeljeno na dokazima te da su u tijeku pokušaji da se ono u potpunosti zabrani;
- T. budući da je povećan broj zabrinjavajućih prijetnji i kampanja mržnje usmjerenih na borce za ljudska prava žena u Poljskoj zbog potpore pravima žena, pravu na pobačaj i pokretu „žene u štrajku” koji predvodi masovne prosvjede protiv ograničavanja pristupa zakonitom pobačaju; budući da su te prijetnje uznemirujući podsjetnik na sve veće rizike s kojima su suočeni borci za ljudska prava žena u toj zemlji;
- U. budući da borci za ljudska prava žena, u okviru građanske inicijative koju pripremila FEDERA, prikupljaju potpise za prijedlog zakona naslovljen „Zakoniti pobačaj, bez kompromisa” kojim bi se ukinula zabrana pobačaja i omogućio siguran prekid trudnoće unutar 12 tjedana bez da se od pacijenta zatraži obrazloženje, a u iznimnim slučajevima i nakon 12. tjedna; budući da je u rujnu 2021. Zaklada za pravo na život poljskom parlamentu podnijela prijedlog zakona pod nazivom „Stop pobačaju 2021.” (Stop Aborcji), kojim bi se u potpunosti zabranio i kriminalizirao pristup pobačaju, uz zatvorske kazne u trajanju do 25 godina;
- V. budući da su zakoni poljskog parlamenta o Ustavnom sudu doneseni 22. prosinca 2015. i 22. srpnja 2016., kao i paket od triju zakona donesen krajem 2016. ozbiljno doveli u pitanje neovisnost i legitimitet Ustavnog suda; budući da je Ustavni sud zakone od 22. prosinca 2015. i 22. srpnja 2016. proglasio neustavnim 9. ožujka odnosno 11. kolovoza 2016.; budući da te presude tada nisu bile objavljene niti su ih poljske vlasti provele; budući da se od stupanja na snagu navedenih zakonodavnih izmjena ⁽¹⁶⁾ više ne može učinkovito jamčiti ustavnost poljskih zakona u Poljskoj te da je stoga upitna zakonitost presude od 22. listopada 2020.;
- W. budući da je 7. listopada 2021. isti nelegitimni „Ustavni sud” iznio svoju odluku u predmetu K 3/21, donesenu s dva izdvojena mišljenja, o zahtjevu koji je 29. ožujka 2021. podnio poljski premijer i kojom se odredbe UEU-a na više osnova proglašavaju nesukladnima s poljskim Ustavom; budući da je ta odluka napad na europsku zajednicu vrijednosti i zakona u cjelini te se njome dovodi u pitanje nadređenost prava EU-a kao jednog od temeljnih načela u skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda Europske unije;
- X. budući da se presudom od 22. listopada 2020. poništavaju stečena prava poljskih žena jer je prije njezine provedbe pobačaj u Poljskoj bio zakonit u trima slučajevima, što znači da su Poljakinje sada u lošijem pravnom položaju nego što su to bile kada je Poljska 2004. pristupila EU-u; naglašava da Ustavni sud nije dovodio u pitanje ustavnost triju postojećih iznimaka sve dok vlada pod vodstvom stranke PiS nije preuzela nadzor nad sudom i pravosudnim sustavom općenito;
- Y. budući da je fundamentalistička organizacija *Ordo Iuris*, koja je usko povezana s vladajućom koalicijom, pokretačka snaga koja stoji iza kampanja kojima se podrivaju ljudska prava i rodna ravnopravnost u Poljskoj, što uključuje i pokušaje da se zabrani pobačaj, apel da se Poljska povuče iz Istanbulske konvencije i apel na stvaranje tzv. „zona bez LGBTI-ja”; budući da se u Poljskoj kulturne i vjerske vrijednosti tako zloupotrebljavaju kao izlike da se onemogućiti potpuno ostvarivanje prava žena, ravnopravnost za žene i njihova prava na donošenje odluka o vlastitim tijelima;

⁽¹⁶⁾ Mišljenje Venecijanske komisije od 14. i 15. listopada 2016. o Zakonu o ustavnom sudu, stavak 128.; Vijeće UN-a za ljudska prava, Zaključna opažanja u okviru sedmog periodičnog izvješća za Poljsku, 23. studenoga 2016., točke 7. i 8.; Preporuka Komisije (EU) 2017/1520 od 26. srpnja 2017. u pogledu vladavine prava u Poljskoj (SL L 228, 2.9.2017., str. 19.).

četvrtak, 11. studenog 2021.

Z. budući da su Venecijanska komisija Vijeća Europe, Europski sud za ljudska prava, Parlament i Komisija izrazili ozbiljnu zabrinutost u pogledu vladavine prava, uključujući legitimnost, neovisnost i učinkovitost Ustavnog suda; budući da je Komisija pokrenula postupak iz članka 7. stavka 1. nakon reformi pravosudnog sustava u Poljskoj 2015.;

1. ponavlja da snažno osuđuje presudu nelegitimnog Ustavnog suda od 22. listopada 2020. kojom se nameće gotovo potpuna zabrana pobačaja kao i taj bjelodani napad na spolno i reproduktivno zdravlje i prava u Poljskoj; poziva poljsku vladu da brzo i u potpunosti zajamči pružanje usluga i pristup u pogledu pobačaja, da osigura sigurne, zakonite, besplatne i visokokvalitetne usluge u pogledu pobačaja te da se pobrine za to da one budu dostupne svim ženama i djevojkama; poziva poljske vlasti da poštuju, ostvaruju i promiču ljudska prava žena na život, zdravlje i ravnopravnost, kao i njihovu slobodu od diskriminacije, nasilja i mučenja ili okrutnog, neljudskog i ponižavajućeg postupanja;

2. duboko žali zbog toga što tijekom protekle godine nije bilo nikakvih inicijativa ili prijedloga za ukidanje *de facto* zabrane pobačaja i brojnih ograničenja pristupa spolnom i reproduktivnom zdravlju i pravima u toj zemlji; ponavlja da se *de facto* zabranom pobačaja ugrožavaju zdravlje i životi žena te da je ona već uzrokovala smrt najmanje jedne žene; podsjeća da su univerzalni pristup zdravstvenoj skrbi i spolnom i reproduktivnom zdravlju i pravima temeljna ljudska prava;

3. izražava solidarnost s poljskim ženama, aktivistima i hrabrim pojedincima i organizacijama koji i dalje pomažu ženama da pristupe uslugama skrbi u vezi s pobačajem kada su im one potrebne, jer je njihovo tijelo – njihov izbor; duboko žali zbog stupanja na snagu dotične presude, unatoč masovnim prosvjedima u podršku zakonitom pristupu pobačaju; podržava sve žene i borce za ljudska prava koji i dalje neumorno prosvjeduju protiv tih teških ograničenja za njihove temeljne slobode i prava; konstatira da prosvjednici zahtijevaju ne samo poništenje presude nelegitimnog Ustavnog suda, nego i pravo na slobodan, zakonit i siguran pristup pobačaju te poštovanje tjelesne autonomije i integriteta; skreće pozornost na izraze podrške poljskim prosvjednicima iz mnogih država članica i interes za njihov cilj;

4. naglašava da ograničavanje ili zabrana prava na pobačaj nikako ne smanjuju potrebu za pobačajima, već dovode do toga da se žene moraju okrenuti nesigurnim pobačajima, putovati u inozemstvo kako bi pobacile ili iznijeti trudnoću do kraja protiv svoje volje, uključujući u slučajevima smrtonosnih ili teških oštećenja fetusa; nadalje naglašava da je to kršenje ljudskih prava i oblik rođno uvjetovanog nasilja koji utječe na prava žena i djevojka na život, fizički i mentalni integritet, ravnopravnost, nediskriminaciju i zdravlje;

5. iznimno je zabrinut zbog činjenice da tisuće žena moraju putovati kako bi mogle pristupiti tako bitnoj zdravstvenoj usluzi kao što je pobačaj; naglašava da prekogranične usluge pobačaja nisu održiva opcija, posebno za žene koje žive u siromaštvu, koje su suočene s intersekcijskom diskriminacijom te se nalaza u ranjivom položaju; uznemiren je činjenicom da putovanje u inozemstvo ugrožava zdravlje, život i dobrobit žena; ističe važnost skrbi nakon pobačaja, posebno za žene koje su suočene s komplikacijama zbog nedovršenog ili nesigurnog pobačaja;

6. snažno osuđuje sve zakonodavne prijedloge ili ograničenja kojima se nastoji dodatno zabraniti, kriminalizirati i ograničiti pristup sigurnom i zakonitom pobačaju u Poljskoj; podsjeća poljski parlament i vlasti da su mjere za ograničavanje spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava u suprotnosti s načelom nenazadovanja na temelju međunarodnog prava o ljudskim pravima te apelira na njih da osiguraju potpuno ostvarenje spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava;

7. osuđuje sve netrpeljivije i nasilnije okruženje u kojem djeluju borci za ljudska prava žena u Poljskoj te poziva poljske vlasti da im zajamče pravo na javno izražavanje, uključujući kada se protive vladinoj politici, bez straha od posljedica ili prijetnji; poziva poljske vlasti da hitno zaštite borce za ljudska prava žena koji su mete napada, da istraže prijetnje koje su im upućene i da odgovorne privedu pravdi; apelira na poljsku vladu da se suprotstavi štetnim kampanjama dezinformiranja usmjerenima na borce za ljudska prava žena; naglašava da su mnogi borci za ljudska prava žena u Poljskoj sada suočeni s kaznenim optužbama zbog svoje uloge u prosvjedima protiv spomenutog zakona zbog ograničenja koja su u to vrijeme bila nametnuta zbog bolesti COVID-19; apelira na poljsku vladu da se suzdrži od podnošenja politički motiviranih kaznenih optužbi protiv boraca za ljudska prava žena;

četvrtak, 11. studenog 2021.

8. snažno osuđuje prekomjernu i nerazmjernu uporabu sile i nasilja koju nad prosvjednicima, uključujući aktiviste i organizacije za prava žena, provode tijela kaznenog progona i nedržavni akteri kao što su nacionalističke ultradesničarske skupine; poziva poljske vlasti da se pobrinu za to da se napadače na prosvjednike privede pravdi;

9. osuđuje neprijateljsku retoriku dužnosnika poljske vlade usmjerenu protiv boraca za ljudska prava žena i drugih kritičara vladinih politika te apelira na Komisiju da se pozabavi tim problemom i pruži kako političku tako i financijsku potporu aktivistima;

10. poziva poljsku vladu da zajamči sudjelovanje žena i djevojaka u izradi zakona i politika koji utječu na njihove živote, uključujući spolno i reproduktivno zdravlje i prava te pobačaj, te da im osigura pristup pravosuđu i pravnim lijekovima u slučaju kršenja njihovih prava;

11. poziva Vijeće i Komisiju da osiguraju odgovarajuća sredstva za nacionalne i lokalne organizacije civilnog društva kako bi se potaknula lokalna potpora demokraciji, vladavini prava i temeljnim pravima u državama članicama, uključujući Poljsku; apelira na Komisiju da odmah pruži izravnu potporu programima i poljskim organizacijama civilnog društva koji rade na zaštiti spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava; poziva Komisiju i države članice da programima financiranja podrže senzibiliziranje javnosti i edukaciju o spolnom i reproduktivnom zdravlju i pravima; pozdravlja potporu koju određene države članice pružaju organizacijama civilnog društva koje pomažu Poljakinjama u ostvarivanju spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava te potiče druge da učine isto; poziva države članice na učinkovitiju suradnju kako bi se olakšao prekogranični pristup pobačaju, na primjer tako da se u okviru nacionalnih zdravstvenih sustava poljskim ženama omogući pristup besplatnom i sigurnom pobačaju;

12. ustraje u tome da obavljanje pobačaja ne bi trebalo ni na koji način te ni u kojem obliku ili pojavi biti uključeno u kazneni zakon jer to ima odvrćajući učinak na liječnike koji, kao posljedica toga, ne žele pružati usluge u području reproduktivnog i seksualnog zdravlja zbog straha od kaznenih sankcija te se time ograničava zdravstvena skrb koja je dostupna ženama i djevojkama; izuzetno je zabrinut zbog toga što je posljedica te situacije da liječnici najčešće prednost daju spašavanju fetusa, a ne života žene; poziva poljsku vladu da osigura da u Poljskoj „više niti jedna” žena ne umre zbog tog restriktivnog zakona i da pobačaj u potpunosti dekriminalizira i da sve što se odnosi na pobačaj ukloni iz kaznenog prava kako bi se osiguralo da liječnici pristaju na izvođenje pobačaja u praksi unutar zakonskih granica nacionalnog prava te da se pobrine za to da su informacije koje pruža o pristupu pobačaju i drugim seksualnim i reproduktivnim pravima nepristrane i utemeljene na dokazima;

13. podsjeća da se neopravdanim prekomjernim ograničenjima pristupa sigurnom pobačaju koja proizlaze iz prethodno navedene presude nelegitimnog Ustavnog suda ne štite inherentna i neotuđiva prava i dostojanstvo žena jer se njome krši Povelja, Europska povelja o ljudskim pravima, sudska praksa Europskog suda za ljudska prava, brojne međunarodne konvencije kojih je Poljska potpisnica, kao i Ustav Republike Poljske; ponovno poziva poljske vlasti da u cijelosti provedbu presude koje je donio Europski sud za ljudska prava u predmetima protiv Poljske, u kojima je presudio da se ograničavanjem pristupa zakonitom pobačaju krše ljudska prava žena;

14. ističe da su neometan i pravodoban pristup uslugama reproduktivnog zdravlja te poštovanje ženske reproduktivne autonomije i odlučivanja ključni za zaštitu ljudskih prava žena i rodne ravnopravnosti; ističe da su stručnjaci UN-a ⁽¹⁷⁾ istaknuli da su „ljudska prava žena temeljna prava koja se ne mogu podrediti kulturnim, vjerskim ili političkim razmatranjima” te da je „utjecaj ideološki i vjerski motiviranog uplitanja u pitanja javnog zdravlja posebno štetan za zdravlje i dobrobit žena i djevojčica”;

15. duboko je zabrinut zbog primjene priziva savjesti, koji predstavlja uskraćivanje medicinske skrbi na temelju osobnih uvjerenja; žali zbog toga što nakon izmjene Zakona o liječničkim i stomatološkim profesijama liječnici i zdravstvene ustanove nisu dužni dati informacije o alternativnoj ustanovi ili liječniku u slučaju odbijanja pobačaja i drugih usluga spolnog i reproduktivnog zdravlja zbog osobnih uvjerenja; konstatira da je, nakon presude nelegitimnog Ustavnog suda od 22. listopada 2020., praktična primjena priziva savjesti sama po sebi ograničena kao rezultat nemogućnosti pristupa

⁽¹⁷⁾ Radna skupina za borbu protiv diskriminacije žena i djevojčica, 14. rujna 2021., dostupno na: <https://www.ohchr.org/FR/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=27457&LangID=E>

četvrtak, 11. studenog 2021.

pobačaju na temelju stanja fetusa; žali zbog toga što način na koji je ta klauzula formulirana u poljskom pravu ne ostavlja mjesta nikakvom žalbenom postupku protiv zlouporabe priziva savjesti; žali zbog činjenice da se ginekolozi često pogrešno pozivaju na nju kada se od njih traži propisivanje kontracepcijskih sredstava, što efektivno znači da se u Poljskoj ograničava i pristup kontracepcijskim sredstvima; konstatira da taj mehanizam uskraćivanja medicinske skrbi na temelju osobnih uvjerenja također otežava pristup prenatalnom pregledu, što nije samo kršenje prava na informiranje o stanju fetusa, nego i ometa uspješno liječenje tijekom trudnoće ili neposredno nakon; poziva poljsku vladu da odbijanje pružatelja zdravstvenih usluga da pružaju usluge spolnog i reproduktivnog zdravlja regulira na način da se ne uskraćuje pristup spolnom i reproduktivnom zdravlju i pravima te apelira na poljsku vladu da donese potrebne reforme kako bi bilo obvezno da se pacijenticu uputi drugom liječniku i kako bi se osigurao žalbeni postupak protiv zlouporabe priziva savjesti;

16. apelira na poljske vlasti da stave izvan snage zakon kojim se ograničava pristup pilulama za hitnu kontracepciju te da financira, razvija i promiče niz kontracepcijskih sredstava, uključujući kontracepciju za muškarce;

17. osuđuje činjenicu da poljska vlada zloupotrebljava pravosudni sustav i svoje zakonodavne ovlasti kako bi instrumentalizirala i politizirala živote i zdravlje žena i LGBTI+ osoba, što dovodi kako do njihove opresije tako i do diskriminacije;

18. ponovno ističe duboku zabrinutost koju je već izrazio u svojim rezolucijama u pogledu pokušaja da se kriminalizira odgoj o seksualnosti i odnosima u Poljskoj te poziva Komisiju i države članice, uključujući Poljsku, da se pobrinu za to da se učenicima svih dobi i seksualne orijentacije osigura sveobuhvatan odgoj o seksualnosti i odnosima primjeren dobi i temeljen na dokazima, koji je ključan kako bi mladi mogli stvoriti zdrave, ravnopravne, brižne i sigurne odnose bez diskriminacije, prisile i nasilja; ističe da samo obrazovanje, informiranje, univerzalni pristup kontracepcijskim sredstvima, iskorjenjivanje seksualnog nasilja i zajednička odgovornost muškaraca i žena za kontracepciju mogu smanjiti dezinformiranost i broj neželjenih trudnoća;

19. snažno osuđuje odluku poljskog ministra pravosuđa da službeno započne povlačenje Poljske iz Istanbulske konvencije, što je već samo po sebi, a u slučaju realizacije još i više, ozbiljan korak unatrag u pogledu rodne ravnopravnosti, prava žena i borbe protiv rodno uvjetovanog nasilja; apelira na poljske vlasti da ponište tu odluku i zajamče učinkovitu i praktičnu provedbu Konvencije; poziva Vijeće da hitno zaključi ratifikaciju Istanbulske konvencije od strane EU-a;

20. podsjeća na to da su prava žena temeljna ljudska prava i da institucije EU-a i države članice imaju pravnu obvezu pridržavati ih se i štititi ih u skladu s Ugovorima i Poveljom te međunarodnim pravom;

21. poziva Vijeće da prione na rješavanje tog pitanja i da se pozabavi drugim navodima o kršenju temeljnih prava u Poljskoj i to širenjem tema saslušanja o stanju u Poljskoj, u skladu s člankom 7. stavkom 1. UEU-a;

22. poziva poljsku vladu da postupi u skladu s presudom Europskog suda za ljudska prava kojom se sastav Ustavnog suda proglašava nezakonitim⁽¹⁸⁾; ponovno poziva Komisiju da provede temeljitu procjenu sastava nelegitimnog Ustavnog suda; naglašava da je presuda o pobačaju još jedan primjer političkog preuzimanja pravosuđa i sustavnog urušavanja vladavine prava u Poljskoj, te da institucije EU-a imaju obvezu na to odgovoriti;

23. poziva Komisiju da podrži države članice u jamčenju univerzalnog pristupa spolnom i reproduktivnom zdravlju i pravima, uključujući pristup sigurnom i zakonitom pobačaju za sve građane;

⁽¹⁸⁾ Predmet Xero Flor w Polsce sp. z o.o./ Poljska, dostupno na: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-210065>

četvrtak, 11. studenog 2021.

24. poziva Komisiju i Vijeće da štite pravo na zdravlje i da se pobrinu za to da žene i djevojke u Poljskoj ne budu zapostavljene i to na način da poduzmu odlučne mjere i da se bore protiv bilo kakvih zakonodavnih prijedloga ili ograničenja u pogledu pristupa zdravstvenim uslugama koji stižu iz Poljske, uključujući pobačaj;
 25. poziva povjerenike za zdravlje i sigurnost hrane, za ravnopravnost te demokraciju i demografiju da omoguće i promiču zaštitu spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava u Poljskoj kao ključnog dijela ostvarivanja prava na zdravlje, sigurnost i rodnu ravnopravnost;
 26. poziva Komisiju da poduzme konkretne korake za zaštitu spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava u EU-u općenito, počevši od uspostave funkcije posebnog izaslanika EU-a za spolno i reproduktivno zdravlje i prava te dodavanja poglavlja o trenutačnom stanju spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava u Godišnje izvješće EU-a o ljudskim pravima i demokraciji;
 27. poziva Komisiju da donese smjernice za države članice kako bi se osigurao jednak pristup robi i uslugama povezanim sa spolnim i reproduktivnim pravima i zdravljem u skladu s pravom EU-a i sudskom praksom Europskog suda za ljudska prava;
 28. podsjeća Komisiju da bi trebala predložiti sveobuhvatnu direktivu o sprečavanju i borbi protiv rodno uvjetovanog nasilja u svim njegovim oblicima, uključujući kršenja spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava;
 29. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Komisiji i Vijeću, predsjedniku, vladi i parlamentu Poljske te vladama i parlamentima država članica.
-